

Тетяна Масло
Київський столичний університет
імені Бориса Грінченка
м. Київ (Україна)

Проблема та образне значення закритого простору в оповіданні Хуліо Кортасара «Casa tomada»

Анотація. Тези присвячені аналізу мотиву закритого простору в оповіданні «Casa tomada» аргентинського письменника Хуліо Кортасара. Зокрема проаналізовано фізичний і психологічний виміри закритого простору, його роль у зображенні внутрішнього стану персонажів та створенні атмосфери ізоляції та страху. Тож, закритий простір постає як універсальний художній інструмент для осмислення меж свободи й проблеми вибору.

Ключові слова: Хуліо Кортасар, закритий простір, фізичний простір, психологічний простір

The problem and figurative meaning of enclosed space in Julio Cortázar's short story "Casa tomada"

Abstract. The article analyzes the motif of enclosed space in the short story "Casa tomada" by Argentine writer Julio Cortázar. In particular, the physical and psychological dimensions of enclosed space are analyzed, as well as its role in depicting the inner state of the characters and creating an atmosphere of isolation and fear. Thus, enclosed space emerges as a universal artistic tool for understanding the limits of freedom and the problem of choice.

Key words: Julio Cortázar, enclosed space, physical space, psychological space

Твори аргентинського письменника Хуліо Кортасара вирізняються глибиною філософських роздумів та оригінальністю художніх образів. Одним із центральних мотивів його творів є концепт закритого простору, який набуває різних форм – від фізичних обмежень до

психологічних лабіринтів. Цей образ слугує не лише декорацією для подій твору, а й важливим інструментом для розкриття теми свободи, ізоляції та особистого вибору.

Художній простір твору може бути фізичним (реальним) та психологічним, при цьому психологічний простір може як доповнювати реальний, так і контрастувати з ним, створюючи додатковий символізм [1, с. 479]. У працях польської літературознавиці С. Скварчинської «Wstęp do nauki o literaturze» (1954) розглядається функція простору в літературному творі. Дослідниця вводить поняття визначеного (топографічно конкретного) та невизначеного (уявного) простору, а також закритого/відкритого простору. Вона зазначає, що художній простір не є лише фоном, а активно взаємодіє з персонажами, впливаючи на розвиток сюжету та розкриття теми. [4, с. 124-138].

У своїх творах Хуліо Кортасар часто описує міські пейзажі: будинки, готелі, метро тощо, де урбаністична створює атмосферу неспокою і передає внутрішній конфлікт персонажів. Закритий простір у Кортасара базується на архетипі «поганого місця», а отже сам простір є джерелом страху або небезпеки для персонажів [5, с. 221-222].

В оповіданні «Casa tomada» події відбуваються у Буенос-Айресі у сімейному будинку, який зненацька починають захоплювати невідомі сутності. Головні герої, оповідач і його сестра, належать до заможного класу, дім для них – це не просто житло, він є спадком від попередніх поколінь, місцем спогадів: «*Nos gustaba la casa porque aparte de espaciosa y antigua (hoy que las casas antiguas sucumben a la más ventajosa liquidación de sus materiales) guardaba los recuerdos de nuestros bisabuelos, el abuelo paterno, nuestros padres y toda la infancia*», а іноді й майже живою істотою, здатною впливати на їхні життєві вибори: «*A veces llegábamos a creer*

que era ella la que no nos dejó casarnos». Однак, піддаючись страху перед невидимими загарбниками, вони поступово відступають з дальнього крила оселі у ближнє, а зрештою і повністю її покидають, залишивши всі речі всередині: *«Estábamos con lo puesto. Me acordé de los quince mil pesos en el armario de mi dormitorio. Ya era tarde ahora»*.

Світ для головних героїв обмежується стінами їхнього житла (варто лише звернути увагу на детальні описи кімнат та речей у них, повсякденні справи, якими персонажі займаються з неочікуваною завзятістю, та мінімальну кількість контактів з кимось поза стінами), тож закритий простір будинку тут проявляється як фізичний бар'єр, який сепарує персонажів від реального світу навколо них. Інший важливий аспект оповідання базується на асоціації між приміщенням та безпекою [2]; однак Кортасар навмисно розриває цей логічний зв'язок, перетворюючи будинок зі схованки на пастку, де персонажі залишаються наодинці з невідомим: *«Nos quedamos escuchando los ruidos, notando claramente que eran de este lado de la puerta de roble, en la cocina y el baño, o en el pasillo mismo donde empezaba el codo casi al lado nuestro»*, і перед ними постає вибір: втікати чи боротися з небезпекою. Загалом, будинок виступає метафорою психологічної відчуженості головних героїв, а їхній маршрут від дальньої частини будинку до ближньої і назовні можна розглядати як спробу втечі від проблем або внутрішніх конфліктів. Фінал оповідання – вихід головних героїв з будинку на вулицю – дозволяє провести паралель між закритим простором (будинком) та відкритим (реальним світом), та відкриває для них можливість змін.

Отож образ закритого простору в оповіданні Хуліо Кортасара «Casa tomada» виконує багатофункціональну роль. Він є не лише фізичним обмеженням, а й метафорою внутрішнього світу персонажів, їхніх страхів, переживань та особистих пошуків. Цей мотив дозволяє

автору досліджувати глибокі психологічні та філософські питання, створюючи багатогранні твори.

Список використаних джерел

1. Остапова Л. Символізм простору та огорожі в романі Джона Бойна «Хлопчик у смугастій піжамі». *Вісник науки та освіти. Філологія*. 2025. №1 (31). С. 477–485.
2. Aguilar, C. E. A. (2009). Texto tomado. Análisis narratológico de “Casa tomada” de Julio Cortázar. *Revista de Estudios Literarios*, 42. https://www.academia.edu/download/31784412/Analisis_narratologico_de_Casa_Tomada.pdf
3. Cortázar, J. *Casa tomada*. Ciudad Seva. <https://ciudadseva.com/texto/casa-tomada/>
4. Skwarczyńska S. *Wstęp do nauki o literaturze*. T. 1. Warszawa: Pax, 1954. S. 474.
5. Torres Vergel, F. (2019). La significación del mal lugar en “Casa tomada” de Julio Cortázar. *Revista de Letras*, 59(2), 215–232. <https://www.jstor.org/stable/26939954>